

KARTOFLER

Sorter

> LARS BØDKER, SEGES OG ANNETTE DAM, KMC

Tidlige spisekartofler

På Samsø er der hvert år siden 2002 udført ni forsøg med meget tidlige, tidlige og middeltidlige sorter af spisekartofler med og uden plastdækning. I 2016 er forsøgene desværre kasseret som følge af kraftig nedbør, vandlidende jord og dermed meget uens vækstforhold.

Økologiske spisekartofler

I 2016 er der gennemført ét forsøg med 13 sorter til brug i den økologiske produktion af spisekartofler. Forsøget er anlagt på en økologisk dyrket JB 7 mark 9. maj og høstet 22. september. Der er bedømt kartoffelskimmel i løbet af vækstsæsonen samt analyseret for størrelsesfordeling, knolde med rodflitsvamp, deformiteter, grønfarvning og skinfinish ved høst. Karakteren for skinfinish bygger på karakteren for skurv. Der er ikke foretaget undersøgelser for udkogning og smag. Forsøgsplan og resultater fremgår af tabel 1.

FOTO: LARS BØDKER, SEGES

Sorter af økologiske spisekartofler.

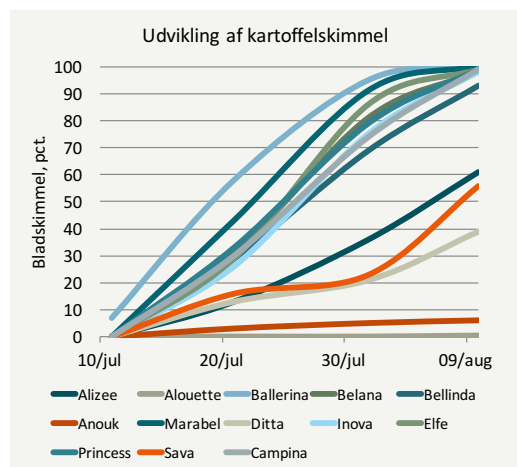
Forsøget viser et begyndende angreb af kartoffelskimmel 11. juli, som udvikler sig meget forskelligt i de enkelte sorter. Se figur 1. Sorterne Anouk og Alouette er henholdsvis en småknoldet og almindelig kogekartoffel med gult kød og rødt skind med betydelig resistens over for kartoffelskimmel, hvilket betyder, at i disse to sorter er mindre end 15 procent af bladene dækket med skimmel 10. august.

TABEL 1. Sorter til brug for produktion af økologiske spisekartofler. (Q1)

Økologiske spise- kartofler	Kartoffelskimmel, pct. blade				Pct. knolde med		Skin- finish, indeks ¹⁾	Rodflit- svamp, indeks ¹⁾	Udbytte, pct. knolde			Udb. og merudb. pr. ha	
	11. juli	21. juli	1. aug	10. aug	grønfarv- ning	deform.			<40 mm	40-60 mm	>60 mm	brutto, hkg knolde	netto ²⁾ , hkg knolde
2016. 1 forsøg					14. okt	14. okt	14. okt.	14. okt					
Ditta	0,03	13	21	39	4	4	10	1	23	75	2	385	303
Sava	0,04	16	23	56	2	7	7	2	23	76	1	-78	-66
Alizee	0,05	13	36	61	4	5	6	1	28	72	1	-71	-62
Alouette	0	0	0	0,5	6	9	6	1	20	79	1	115	58
Ballerina	7	58	95	100	4	12	6	1	23	76	0	-97	-96
Belana	0,3	31	81	98	7	5	2	1	27	74	0	-161	-137
Bellinda	0,2	29	69	93	3	8	6	2	27	72	1	-148	-124
Anouk	0	3	5	6	8	4	3	1	31	69	0	40	15
Marabel	0,1	43	91	100	3	6	5	2	25	72	3	-89	-73
Inova	0,07	26	75	98	4	4	8	2	22	76	2	-62	-52
Elfe	0,04	29	86	99	6	3	5	1	17	78	4	-117	-96
Princess	0,06	33	79	99	3	7	2	2	17	82	1	-81	-70
Campina	0,08	30	74	99	5	8	4	3	24	74	1	-22	-33
LSD												57	

¹⁾ Indeks for skinfinish og rodflitsvamp er udtryk for procent knoldoverfalde dækket med henholdsvis misfarvninger og sklerotier.

²⁾ I nettomerudbyttet fratrækkes 15 pct. smuds samt pct. knolde med grønfarvning og deformiteter.

FIGUR 1. Udviklingen af kartoffelskimmel i ét forsøg med 13 sorter til brug i økologisk produktion af spisekartofler.

Forsøget viser en tydelig effekt af skimmelresistensen på udbyttet, idet Anouk og Alouette giver et bruttomerudbytte på henholdsvis 40 og 115 hkg pr. ha i forhold til målesorten Ditta. I nettoudbyttet er der for alle sorter fraregnet 15 procent smuds samt antallet af grønne og deforme kartofler. Der er i forsøget forskel på sorterens skinfinish, som spiller en stor rolle for den salgsbare fraktion. Skinfinish og angreb af rodfiltsvamp er ikke fraregnet i nettoudbyttet, da angreb af eksempelvis skurv og rodfiltsvamp er meget påvirkelige af dyrkningsbetingelser. Forsøget viser, at der er stor forskel på sorterens egnethed til produktion af økologiske spisekartofler, og at det er vigtigt at afprøve sorterne over flere år og på forskellige jordtyper.

Sorter til stivelsesproduktion

I 2016 er der gennemført to forsøg med ni stivelsessorter, hvor der er tildelt 200 kg kvælstof pr. ha med høst i midten af oktober. I sortsforsøget er der stigende fokus på afprøvning af sorter med resistens mod cystenematoder og kartoffelbrok. Udvalgte sortsegenskaber er beskrevet i tabel 2, og resultaterne fremgår af tabel 3.

Sorternes tidlighed og individuelle kvælstofoptimum spiller en stor rolle for udbyttepotentiale, når der anvendes samme høsttidspunkt og kvælstofmængde for alle sorter. Sorternes kvælstofoptimum er derfor undersøgt i to andre forsøgsserier (se senere i afsnittet om gødskning).

I 2016 er Kuras målesort og giver det største knoldudbytte. Stratos og Allstar er karakteriseret ved et højere stivelsesindhold og giver derfor et højere stivelsesudbytte på 5 hkg stivelse pr. ha, sammenlignet med Kuras. Ved beregning af nettoudbyttet er der anvendt en stivelsespris på 3 kr. pr. kg inklusive forventet efterbetaling. Nettomerudbyttet i forhold til målesorten ligger gennemsnitligt på 1.400 til 1.600 kr. pr. ha ved brug af de to højestydende sorter. Merudbyttet er dog ikke statistisk sikkert.

Der kan være stor forskel på sorterens egnethed til lagring, kvælstofoptimum, modtagelighed over for sortben og skimmel samt evne til at slippe knoldene ved optagning. Disse egenskaber kan overskygge stivelsesudbyttet og kommer ofte først til udtryk, når sorterne dyrkes i praksis.

Nye sorter medtages i en treårig periode. I perioden 2015 til 2016 er der kun afprøvet fire sorter i to på hin-

TABEL 2. Beskrivelse af ni sorter, som indgår i sortsforsøg med stivelseskartofler

Sort	Sildighed	Resistens mod kartoffelcystenematoder, Ro1,2,3,4 og Pa 2,3	Resistens mod kartoffelbrok patotype 1,2,6,18	Resistens mod kartoffelskimmel		Egnet til lagring
				top	knold	
Seresta	tidlig	Ro1,3,4 Pa 2,3	1,2,6,18	middel	middel	god
Kuras	sen	Ro1,4	1	middel	middel	god
Novano	sen	Ro1,2,3,4 Pa2,3	1,2,6,18	høj	høj	god
Supporter	middel/sen	Ro1,2,3,4,5 Pa2,3	1,(2,6) ¹⁾ ,18	lav	lav	?
Axion	middel/sen	Ro1,2,3,4 Pa2,3	1,2,6,18 ²⁾	middel	lav	god
Stratos	middel/sen	Ro1,2,3,4,5 Pa2,3	1,(2,6) ¹⁾	middel	middel	god
Scarlet	middel/sen	Ro1,2,3,4,5 Pa2,(3) ²⁾	1,2,6,8	middel	middel	god
Smaragd	Tidlig/middel	Ro1,2,3,4 Pa 2	1,2,6,18	lav	middel	?
Allstar	middel	Ro1,4	(1) ¹⁾ , (6) ²⁾ , (18) ²⁾	middel	middel	?

¹⁾ Patotypen i parentes angiver, at sorten ikke har fuld resistens, men høj markresistens.

²⁾ Oplyst af forældre.